

פרשת השבוע -

עניני חרות:

מספרים על הפרשה

הפרשה ה-2
מנחם 12. שבט
בראשית

מנין הפסוקים בפרשה:
153

- א. _____ (ו, ט - יב)
ב. _____ (ו, יג - ח, יד)
ג. _____ (ח, טו - ט, ז)
ד. _____ (ט, ח - יז)
ה. _____ (ט, יח - כט)
ו. _____ (י, א - לב)
ז. _____ (יא, א - ט)
ח. _____ (יא, י - לב)

למשל ולשנינה

ויחל נח איש האדמה ויטע כרם.
עשה עצמו חולין, שהיה לו לעסוק תחלה בנטיעה אחרת (רש"י)

וכבר מעשה היה באדם שקיבל ברכה מצדיק קדוש עליון. וכה ברכו "תחול הברכה בעסק הראשון אשר תעשה".
ורעיון חכם עלה בליבו, שיבא אל ביתו ויחל לספור את מעותיו, ובזה תחול הברכה. וממחשבה למעשה, בבואו אל ביתו, הורה לרעייתו שתביא לפניו את צרור כספו. האשה שפחדה שיבזבז את ממונו, לא אבתה טרם יבאר לה את פשר מעשיו.
ברם האיש שחשש "שאין הברכה שרויה אלא בדבר הסמוי מן העין", התעקש ולא רצה להסביר את דרישתו.
בין כה וכה, רבתה המהומה, גדלה וצמחה המריבה, עד שלא עברו ימים מרובים, והתייצבו שניהם בבית הדין ובקשו לסדר להם גט.
זאת עלתה לו, שהרי כך בירכו הצדיק, שיצליח בעסק הראשון. ועסקו הראשון היה במריבה בביתו.
על כן צותה אותנו התורה, להתענג בשבת, ולא להוסיף בה עצב. כיון שהשבת היא מקור הברכה, וממנה יתברכו ויושפעו כל ימות השבוע.
זו גם התוכחה על נח, שנעשה חולין, כשנטע כרם. שהרי לאחר המבול, היה שפע של חסד ורחמים להצליח בתיקון העולם שחרב במבול. ונח לקח את שפע הברכה הזו, ונטע כרם. ואכן הצליח מאד בכך, ומברכה זו יצאה קלקלה.

וכאשר תקום

מן הספר...

אחדות

ויהי כל הארץ שפה אחת
ודברים אחדים

דור המבול חטאו בגזל ועריות. ואילו דור הפלגה כפרו בעיקר, ורצו לעשות עמו מלחמה.

של מי חמור יותר, הווה אומר של דור הפלגה. ואעפ"כ הפיצם השם, ולא נשטפו כדור המבול, משום שהיו נוהגים אהבה ורעות ביניהם.

למדנו ששנוי המחלוקת וגדול השלום.

<http://bishvil.co.il/>

שאלה כנען ולנשיב כהלכה

מדה כנגד מדה, פעמיים בפרשתנו. היכן?

פרשת נח

עניני הפרשה:

א. נח ודורו.

ותשחת הארץ לפני הא-לוקים. דורו של נח השחיתו את דרכם. גזל ועריות. האנשים היו שטופים בזימה. הרביעו את הבהמות והחיות, מין בשאינו מינו. ואף את האילנות והצמחים, הכליאו מין בשאינו מינו.

ואילו נח ותולדותיו, צדיקים היו, ושמרו על טהרת נשמתם.

נח לעומת דורו. צדקות ותמות (שלמות), לעומת רוע והשחתה.

מכאן המחלוקת הידועה, האם נח ביחס לדורו צדיק, אולם ביחס לאברהם אינו נחשב לכלום. או שמא אילו היה בדורו של אברהם היה מתעלה בצדקותו, והיה צדיק יותר.

ב. המבול.

מתוך אותה השחתה של דורו של נח - דור המבול, ניחם השם כי עשה את האדם בארץ. היה הכרח להחזיר את העולם לתוהו ובוהו, כדי ליצור עולם חדש, טוב יותר, טהור יותר, וחלש יותר. כיון שרוב הטובה שהיתה בדורם גרמה לאותה השחתה.

אולם נח איש צדיק תמים. על נח להינצל. על כן גזר הקב"ה כי העולם ייחרב, ויחזור למים כפי שהיה קודם בריאת העולם. וציווה על נח לעשות תיבה, שתחצוץ בינו לבין העולם. ממילא ייחרב העולם, וינצלו נח ובניו.

כן ציווה השם על נח, לאסוף מכל החי, את אלו שלא חטאו, (שבעה מן המינים הטהורים, ושתיים מן המינים שאינם טהורים) כדי לקיים את העולם אחר המבול, וכן לאסוף זרעים וייחורי עצים כדי שיטעם אחר שייצא מן התיבה, ויוכל העולם להמשיך להתקיים.

בנין התיבה נמשך 120 שנה, ובכל אותם השנים היו האנשים רואים, שואלים ומקשים, ונח מוכיחם ומנבא את המבול, ולא שבו מדרכם הרעה. ולא עוד אלא שאמרו שאם יהא מבול וירצה נח להיכנס אל התיבה, הרי שהם ישברוה ולא יינצל נח.

בעצם היום הזה - באמצע היום - בא נח, ושם וחס ויפת, אל התיבה. ואיש לא מנע בעדם.

שנה הסתגר נח ובניו ונשותיהם בתיבה. שנה בה היה עליהם לדאוג להאכלתם של כל הבהמות והחיות בתיבה. שנה בה לא נתנו תנומה לעפעפיהם. כל זאת בא על נח, משום שלא התפלל על בני דורו שיינצלו. (שלא כאברהם שיתפלל על סדום). וכיון שמנע חסד מבני דורו, הוצרך להינצל ע"י חסד. ובחסד זה שעשו עם בעלי החיים בתיבה, זכו ויצאו ממנה, ולא נשטפו עם בני דורם במים.

סדר מאורעות שנת המבול :

- י' במרחשוון - מת מתושלח. פסקה זכותו להגן על בני דורו. ואז שינו חמה, לבנה ומזלות את הילוכם, והחלו ללכת ממערב למזרח.
- י"ז במרחשוון - בא נח אל התיבה. נבקעו כל מעיינות תהום רבה. המבול יורד במשך 40 יום ולילה.
- כ"ז בכסליו - לאחר 40 יום, נסכרו ארובות השמים ופסקו המים מלירד. אולם גברו המים ממעינות התהום 150 יום. ותלך התיבה על פני המים.
- א' בסיון - בא זכר נח ובניו ואשר אתם בתיבה לפני הבורא. ויזכור א-לוקים את נח. וישוכו המים. נרגעו המים והחלו לרדת הלוך וחסור.
- י"ז בסיון - ותנח התיבה על הרי אררט. כיון שירדו המים 4 אמות, והתיבה היתה שקועה במים 11 אמות. נחה קרעיתה על ראש ההר.
- א' באב - נראו ראשי ההרים.
- י' באלול - אחר 40 יום מאז - נראו ראשי ההרים - שלח נח את העורב, לראות הקלו המים מעל הארץ.
- י"ז באלול - שבוע (7 ימים) אחר ששלח את העורב, שלח את היונה בפעם הראשונה. ולא מצאה מנוח.
- כ"ד באלול - (אחר 7 ימים נוספים) שלח את היונה בפעם השניה. ותבא לעת ערב, והנה עלה זית טרף בפיה.
- א' בתשרי - (אחר עוד 7 ימים) שלח את היונה בפעם השלישית ולא יספה שוב אליו עוד.
- כ"ז במרחשוון - אחר שנה של פורענות (365 יום) יבשה הארץ. וחזרו חמה, לבנה, מזלות וכוכבים לשמש ברקיע כדרכם - ויצא נח מן התיבה.

ג. הקרבן.

נח יוצא מן התיבה, רואה את העולם שמם וחרב, ומקריב קרבן, כדין יורדי הים באניות שחייבים בקרבן תודה.

אז נשבע הבורא ואמר: לא אוסיף לקלל עוד את האדמה בעבור האדם. כאשר חטאו הקדמונים, נענשה האדמה בשבילם. מכאן ואילך ירדו הדורות הלוך וחסור, ואין צורך עוד לקלל את האדמה.

שהרי בדורות הקדמונים היו זורעים אחת לארבעים שנה, כל הימים היו אביב, היו יולדים ולא קוברים, אלא כל אדם היה רואה בנים ובני בנים כמה דורות אחריו, ואף היה רואה את זקני זקניו לפניו. והיו חיים בטובה.

מכאן ואילך, ימי הארץ "זרע וקציר, וקור וחום, וקיץ וחורף".

וגם ציווי יש כאן "יום ולילה לא ישבותו". כיון שרוב הרעה שבאה היתה בגלל הבטלה. כעל יש הכרח בעבודה ואף איסור על הבטלה.

כאן ניתן לאדם רשות לאכול מבשר הבהמות, דבר שנאסר לו קודם המבול. והותר לו כעת, משום שנחלשו הגופות, ועליהם לאכול בשר ולהתחזק. ועוד משום שכל בעלי החיים ניצלו בזכות האדם, ועל כן אף חייהם ניתנו בידו של האדם.

ד. ברית הקשת.

המבול החל כגשם, והפך מבול.

כעת גם כאשר יורדים גשמי ברכה, החלו האנשים לפחוד שמא שוב מביא הבורא מבול על הארץ. נשבע הקב"ה כי לא יביא עוד מבול לשחת הארץ.

על כן כרת הא-לוקים ברית עם נח, ונתן לו אות וסימן שאלו הם גשמי ברכה ולא מבול. דור המבול העננים כיסו את השמים עד שלא יכלה השמש לזרוח בעדם. מכאן ואילך יהו העננים קלושים ותוכל השמש להאיר בעדם, וממילא ונראתה הקשת בענן. וזה לך האות.

ה. מעשה כנען.

תחילת נטיעתו של נח גפן היה. (וקטרוג היה עליו על שעסק בזה תחילה, ולא בדבר אחר לתיקון העולם).

באותו היום נטע, באותו היום צמח, באותו היום עשה יין. וישת מן היין וישכר ויתגל בתוך אהלו.

כנען הורתו שלא בקדושה היתה. שכן חם היה היחיד ששימש בתיבה, באיסור. כל העולם בצער היה, ונאסר עליהם התשמיש. יצא ממנו כנען.

ראה כנען את נח בקלקלתו. יש מחכמינו אומרים רבעו, ויש מחכמינו אורים סירסו. והלך וסיפר לאביו. וחם לא חש על כבוד אביו, וסיפר לשני אחיו שם ויפת.

ויקחו שם ויפת את השמלה, וילכו אחורנית ויכסו את ערוות אביהם.

וכשהקיץ נח, קילל לא רק את כנען, אלא גם את זרעו של חם, שכן על שם כנען הם. וכך התנבא: ארור כנען, עבד עבדים יהא לאחיו. ואילו יפיו של יפת יהא באהלי שם, שם תהא שרויה השכינה.

ו. שבעים אומות.

שבעים אומות נפוצו על פני האדמה, משלשת בני נח.

26 משפחות בני שם. 14 משפחות בני יפת. 30 משפחות בני חם.

ז. דור הפלגה.

האומות כולם היו מאוחדים תחת שלטונו של נמרוד.

לשונם היתה לשון הקודש, ותכניתם למרוד במלכו של עולם.

הם גילו את סוד האחדות. חלקים קטנים שיתלכדו יהיו חזקים אף מהגדולים ביותר. כן הוא בלבנים. הלבנה אינה אבן, אך קלה וטובה הימנה. היו גובלים חימר, שהוא בעצם בוץ וחול, וכאשר הוא נדבק ומתייבש, אפשר לבנות ממנו מגדל וראשו בשמים.

כך הוא גם כאשר בני האדם מאוחדים, לא יבצר מהם כל אשר יזמו לעשות. ומגדל כפי שהם בנו, רק בכח האחדות ניתן לבנותו. שורות שורות של בני אדם עמדו, ואחד מוסר לשני, ושני לשלישי, עד שמגיע הלבנה למעלה, מהלך שנים עשר חודש - שנה.

נמרוד רצה לעשות עצמו אלוה, והמליך עצמו על כולם, והחלו לבנות את העיר ואת המגדל, כדיכול לעשות עמו מלחמה.

ועבודה זרה היא, ורעה גדולה עשו. הן כאשר נפל אדם, לא היו שמים ליבם עליו, וכאשר נפלה לבנה, ביו נאנחים ואומרים 'מתי תבא אחרת תחתיה'. כלומר תכליתו של אדם הוא ללבינה, ואין תכליתה של לבנה לאדם. וזהו הבל וריק. שהרי העולם הנברא לשימוש האדם, ולא האדם לעולם.

אמר הקב"ה: בכח האחדות הם באים, הבה נרדה ונבלה (נבלל) שם שפתם, אשר לא ישמעו איש שפת רעהו.

משם הפיצם השם, ויחדלו לבנות העיר.

ח. עשרה דורות מנח ועד אברהם.

שם - ארפכשד - שלח - עבר - פלג - רעו - שרוג - נחור - תרח - אברהם.

עשרה דורות המתין הקב"ה והאריך אפו, ולא השחית את העולם, משום שלסוף עשרה דורות עתיד לעמוד אברהם.

על כן בא אברהם אבינו וקיבל שכר כולם, שהרי כולם עמדו והתקיימו בזכותו.

שאל כענין ומשיב כהלכה:

מדה כנגד מדה:

i. הם חטאו ב"רבה רעת האדם" ולקו ב"תהום רבה" (רש"י).

ii. הם אמרו "הבה נבנה", והוא כנגדם מדד ואמר "הבה נרדה" (רש"י).